

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Деян Недев, докторант на самостоятелна подготовка на тема „**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЗАВИСИМОСТИТЕ МЕЖДУ АНТРОПОМЕТРИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ, ДВИГАТЕЛНИТЕ СПОСОБНОСТИ И УМЕНИЯ НА 15 ГОДИШНИ УЧЕНИЦИ В УСЛОВИЯТА НА УЧИЛИЩНОТО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И ИЗВЪНУЧИЛИЩНИ ЗАНИМАНИЯ ПО БОЙНИ СПОРТОВЕ**“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.3. ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ...(МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ)

Рецензент: проф. Даниела Дашева, ДН, със заповед № РД 38-291/02.05.2018 година на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд е насочен към проблемите на училищното физическо възпитание и възможностите за усъвършенстване, преди всичко, на извънкласните форми на обучение и организация на учебно-тренировъчните занимания. Изследователските усилия на докторанта Деян Недев са насочени към проучване на влиянието на някои бойни единоборства като карате, борба свободен стил и бокс върху антропологичните (антропометричните характеристики, основни моторни, когнитивните и конативните) и специфични (ситуационните) двигателни способности при ученици на възраст от 15 години. Определено можем да определим темата като актуална и с реална практическа насоченост предвид популярността на тези спортове в последните години и възможностите им за практикуване в училищна среда. Предполага се, че могат да настъпят промени като резултат на въздействието на занимания с

посочените по-горе спортове в изброените характеристики и способности, независимо от факта, че някои и от тях са генетически детерминирани.

Проучването на проблема, проведените наблюдения, както и анализът на получените резултати са изложени в значителен обем от 277 стр. и 178 таблици. В дух на критичност тук искам ад отбележа, че част от таблиците могат да бъдат обособени в приложения или онагледени с фигури, тъй като в целия дисертационен труд не се среща нито една фигура.

Разбира се, позволете ми още в началото на моята рецензия да подчертая, че съм впечатлена от обема на извършената изследователска дейност и нейното представяне на страниците на дисертационния труд.

Детайлният анализ по глави показва следното:

На страниците на първа глава са представени основни резултати на базата на съществуващи вече проучвания, обособени в отделни подглави, съобразно спецификата на спорта. Сполучливо е проследен и анализиран чуждият опит на базата на 159 литературни източника, основно на сръбски език. Тази глава е представена в обем от 28 страници и логично завършва с изведена работна хипотеза, а именно - съществуват връзки и зависимости на някои явни и латентни променливи на антропологични (антропометричните, основните моторни, когнитивните и конативните) и специфични (ситуационните) двигателни способности при ученици на възраст от 15 години, практикуващи бойни спортове – карате, бокс, джудо и борба свободен стил.

Като принос на докторанта в теоретичен аспект можем да приемем събраната, прохоредената и анализирана литература, която създава условия за придобиване на нови научни знания и за реализиране на следващи научни изследвания върху приложната стойност от практикуването на посочените бойни спортове в системата на училище (Р Македония).

Във втора глава на труда е представен предметът на изследването, основната цел, субекта, основните задачи и методиката на проучването. Тази глава следва стандарти за дисертационен труд, възприети от СУ „Кл. Охридски“ и е разработена логически и съдържателно. Какви са аргументи ми за това твърдение:

1. Детайлно определен предмет и субект на изследването – 365 деца на 15 годишна възраст, разделени в 5 групи, включени в редовни и извънучилищни занимания по карате, джудо, свободна борба и бокс.
2. Относително добре формулирана цел на изследването, която кореспондира с избрания изследователски проблем.
3. Определени три основни задачи на изследването в четири основни направления – описание, обяснение и извеждане на хипотези.
4. Подробно описана тестова батерия за изследване, която включва 10 антропометрични показатели, 27 за двигателни качества, 28 теста за специфични двигателни способности (8 карате, 9 джудо, 8 бокс и 12 борба), 3 теста за когнитивни способности и 6 теста за конативни особености.
5. Сполучливо подбрани относително сложни статистически методи и процедури за обработване на експериментално получените данни (вариационен, корелационен анализ, факторен анализ по метода на главните компоненти, еднофакторен и многофакторен дисперсионен анализ и мултивариативен регресионен анализ). Някои от посочените методи (особено последния) не се използват често в научните разработки на докторанти, поради което отчитам този факт като съществен и го оценявам в полза на докторанта.

Разбира се най-много научни и приложни приноси се съдържат в трета глава – Резултати и дискусия. Кои са те:

1. Изведени са основите дескриптивни характеристики на използваните тестове за оценка на антропометричните и моторните, когнитивните и конитивните психофизическите характеристики за отделните групи – физическо възпитание, карате, борба свободен стил и бокс. Установени са разлики в средните стойности и вариативност в рамките на съответните групи, а също така и между различните групи проучвани 15 годишни ученици. Установена е висока хомогенност в пространството на моториката и когнитивната дименсионалност и относително разнородност по отношение на конативните особености.
2. Формирани са факторните структури на антропометричните, моторните, когнитивните и конативните характеристики за отделните групи на базата на метода на главните компоненти. Установено е, че броят на факторите при антропометричните признаци – за физическо възпитание, борба, бокс – са 2, единствено при карате те 3. При двигателните признаци – отново за всички групи те са 3, и за карате -4; за специфичното моторно пространство – 4 фактора за борба свободен стил и бокс и по 3 за останалите. При когнитивните и конативните способности – за всички групи са изведени по три фактора.
3. Установено е влиянието на антропометричните, моторните, когнитивните и конитивните характеристики върху специфичните двигателни характеристики при различните изследвани групи. Резултатите показват, че най-силно предикторно значение на посочените признаци има при групата на каратистите и най-слабо при боксьорите – нито едно значимо влияние. Частични влияния

са установени в пространството на когнитивните и конативните характеристики.

4. Изведени са факторните структури на латентните дименсии на антропометричното, моторното, когнитивното и конативното пространство и тяхното влияние върху специфичните моторни признаци при изследваните групи. Взаимосвързаност в мултивариативен и унивариативен порядък е установена в групата на карате и учениците, не практикуващи бойни спортове.
5. Каноничният корелационен анализ показва наличие на канонични фактори при групата на занимаващите се с карате и една двойка при учениците. Необходимо е създаването на нови възможности и структуриране на нови програми в изследваните спортове и други подобни, което от своя страна ще разшири обхвата на изборността на тренировъчния процес и подобри функционалната и моторна кондиция на 15 годишните ученици.

Дефинираните в края на дисертацията изводи и препоръки, обективно отразяват извършената от докторанта изследователска и аналитична дейност. Те са добре формулирани и придават завършен вид на дисертационния труд.

Бих искала да отбележа, че нямам сериозни критични бележки и съображения към дисертационния труд. Смятам, обаче, че е материала е доста обемен и твърде математизиран, което затруднява неговото възприемане. От своя страна е оскъден от гледна точка на спортно-педагогическия анализ на базата на опита, който дисертантът притежава като активен спортист. Този факт разбира се, а в никакъв случай не намалява неговата практическа и научна стойност.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд. Нямам общи публикации с докторанта. Не са установени факти на плагиатство.

В заключение, несъмнено представеният дисертационен труд е амбициозна, строго научна разработка, съчетаваща проблемите на теорията и практиката на контрола на физическите и двигателните способности на ученици на възраст 15 години, заличаващи се с бойни спортове. Всичко това ми дава основание с убеденост да предложа на уважаемите членове на научното жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Деян Недев, в професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт).

29.05.2018

Рецензент:

/проф. Д.Дашева, ДН/